

Sociological Significance of the General Population's Awareness of Voice Disorders^{1*}

Mirjana Petrović-Lazić^{2**}, Ivana Ilić Savić^{3***}

^{**/**}Department of Speech Therapy, Faculty of Special Education and Rehabilitation, University of Belgrade, Serbia

Abstract

Socialization is a concept that permeates all life stages (childhood, youth and old age). It signifies the internalization of value orientations, norms and symbolic meanings, as well as the acquisition of social and practical skills through social learning and training. The most important element of socialization is speech. The goal of this research was to examine the sociological importance of informing the general population about voice disorders as a prerequisite for the socialization process that is characteristic of a given culture, with a wide possibility of adaptation to new living conditions. The research used the Questionnaire on vocal hygiene taken from the "Voice Quality of Life Indicators". The results of this research showed that there are differences in the level of information about voice disorders in the general population. Members of the female gender, of an older age, have a more developed awareness of voice disorders and their impact on the quality of life of an individual compared to members of the male gender, of a younger age. I ask questions about the development of awareness about voice disorders in recent years is considered a necessary prerequisite for active and healthy personality development. The contribution of this study is reflected in the provision of information on the development of the general population's awareness of voice disorders, all with the aim of providing various education programs on this increasingly topical topic in society. In this way, social policy makers and social development practitioners understand the range of relevant factors and possible mutual influences in social development processes in order to improve the quality of life of individuals and society.

Key words: sociological importance of information, quality of life of an individual, speech and voice, voice disorders, vocal hygiene

^{1*} Corresponding author: ivana.ilic558@gmail.com

Рад је настао као резултат истраживања у оквиру пројекта „Евалуација лечења стечених говорно-језичких поремећаја“ (ОН 200096), који финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

Please cite as: Петровић-Лазич, М., Илић Савић, И. (2024): Социолошки значај информисаности опште популације о поремећајима гласа. Годишњак за социологију vol. 20(No 32): 69 – 77.

^{2**} <https://orcid.org/0000-0002-9496-7620>

^{3***} <https://orcid.org/0009-0001-1922-4157>

Социолошки значај информисаности опште популације о поремећајима гласа

Увод

Јавно информисање подразумева слободан приступ доступним информацијама путем медија. Напредак друштва директно зависи од средстава јавног информисања. Путем јавног информисања обезбеђује се демократија у друштву и слободан развој личности појединца. Средства јавног информисања развијала су се са развојем друштва. У средства јавног информисања убрајамо све информације које се пружају путем радија, телевизије, новина и дигиталних платформи. Последњих година широку примену у јавном информисању друштва имају дигитални садржаји који се пласирају путем платформи. Овај вид медија добио је на значају због широке примене интернета у друштву са једне стране и једноставног, брзог и приступачног пласирања информација са друге стране (Aditi et al., 2022).

Социолошки значај информисаности о поремећајима гласа проистиче из биолошке и психолошке основе развоја друштва. Социјализација је концепт који прожима све животне фазе (период детињства, младости и старости). Означава интернализацију вредносних оријентација, норми и симболичких значења, као и стицање друштвених и практичних вештина социјалним учењем и обуком. Најважнији елемент социјализације је говор. Социјална средина представља основни чинилац развоја говора. Социјални чиниоци развоја говора подстичу различите облике комуникације јединке – путем живе или писане речи, гестикулације на лицу и телу и путем дигиталних садржаја (Petrović-Lazić i Kosanović, 2008).

Последњих деценија расте интересовање за ергономију гласа и говора. Постоји велики број радова који истражују преваленцију и узроке поремећаја гласа у различитим друштвеним групама. Само мали број студија је истраживао информисаност опште популације о поремећајима гласа. Услед све веће учесталости поремећаја гласа и угрожености основног средства комуникације човека, говора, јавља се потреба за истраживањем развоја свести о вокалној хигијени и здрављу гласа и говора. Вокални професионалци (појединци чије занимање нужно зависи од употребе гласа и говора) јесу, у свари, друштвена група која је под већим ризиком за појаву вокалне злоупотребе гласа. Због тога је посебно важно истраживати ниво информисаности о вокалној хигијени гласа у овој популационој групи, а све у циљу очувања гласа и квалитета живота појединца (Petrović-Lazić, 2015).

Професионално ангажовање гласа подразумева високо специјализовану људску делатност која изискује оптимално функционисање биолошких, психолошких и социјалних фактора. Јавни говорни наступ изискује изузетне вокалне напоре. Бројност аудиторијума и повећана одговорност вокалних професионалаца условљава психичку тензију, која угрожава њихову нормалну фонацију. Особа са поремећајем гласа не може се концентрисати на излагање мисли и идеја, стога је таквој особи помоћ драгоцен (Rantala et al., 2002).

Свакој јединки је императив да поседује одређене квалитете у гласу и начину живота који ће јој обезбедити успех у професији и дуготрајно коришћење квалитетног гласа. Да би се то постигло, неопходно је постојање свести о хигијени гласа и њеном утицају на одржавање здравог гласа. Међутим, да би се развио програм вокалне хигијене прилагођен потребама говорника, потребан је детаљан опис њихових вокалних навика. На тај начин, вокалним патолозима се омогућавају услови да стратешки планирају програм вокалне хигијене гласа. Вокални патолог приликом креирања програма вокалне хигијене такође треба да узме у обзир социокултурну, економску и верску позадину људи који ће бити укључени у програм, тако да програм постане више усредсређен потребама јединке (Boominathan et al., 2008).

До данас су спроведена бројна истраживања о учесталости и врсти поремећаја гласа који су присутни код учитеља и наставника, певача, спортских тренера и других вокалних професионалаца. Према истраживању неких аутора (Van Houtte et al., 2011) учитељи су подложнији појави афоније, едема, полипа и чворића на гласницама у односу на општу популацију. Често се сусрећу и са ларингофарингеалним рефлуксом, хиперкинезијом и фиброваскуларним лезијама гласница. Учесталост појаве чворића на гласницама присутна је код 13% до 14% учитеља, што упућује на злоупотребу гласа (Lira Luce et al., 2014).

Информисаност о поремећају гласа недовољно је испитивана у нашој популацији. С обзиром на значајност квалитета гласа за процес социјализације, на шта су указали многи аутори из ове области (Chen et al., 2010; Franco & Andrus, 2007; Lira Luce et al., 2014; Petrović-Lazić i Kosanović, 2008; Petrović-Lazić et al., 2012; Petrović-Lazić i Kulić, 2014; Petrović-Lazić, 2015; Rantala et al., 2002; Speyer, 2008; Van Houtte et al., 2011), овај рад има за циљ да испита социолошки значај информисаности опште популације о поремећајима гласа као предуслова за процес социјализације који су карактеристични за дату културу, уз широку могућност адаптације на нове животне услове. Социолошки значај информисаности важан је зато што је пажња у истраживању дата општој информисаности о поремећајима гласа, вокалној хигијени и њеном утицају на здравље појединца. Социолошки аспект овог истраживања огледа се у анализи информисаности из аспекта опште популације, односно контекста глобалног друштва и релевантних друштвених фактора, појава и процеса који могу позитивно или негативно утицати на квалитет живота људи у заједници. Доласком до одређених закључака у овој области шири се свест и едукација о здрављу гласа чиме се доприноси побољшању квалитета живота опште популације.

Метод

Циљ истраживања

Циљ овог истраживања био је да се испита социолошки значај информисаности опште популације о поремећајима гласа као предуслова за процес

социјализације који су карактеристични за дату културу, уз широку могућност адаптације на нове животне услове. Такође, циљ је да се испита повезаност социолошког значаја информисаности испитаника о поремећајима гласа са социодемографским карактеристикама који карактеришу појединца у друштвеној заједници у којој се креће и остварује као личност.

Узорак истраживања

Узорак истраживања чинили су васпитачи, учитељи и наставници на територији општине Звездара, Београд. У истраживању је учествовало 375 испитаника, од тога 178 (47.5%) испитаника мушког пола и 197 (52.5%) испитаника женског пола.

Табела 1

Дистрибуција узорка у односу на старост

Старост испитаника	Број испитаника	%
<25	103	27.4
25–35	155	41.4
35–50	94	25.2
>50	23	6
Укупно	375	100

Процедура и инструмент истраживања

Истраживање је спроведено у Републици Србији од јуна 2022. до јануара 2023. године. У истраживању је коришћен Упитник о вокалној хигијени преузет из *Показатеља квалитета живота у вези са гласом* (Zeine & Waitar, 2002), развијен у Центру за здравље гласа на Универзитету здравственог система у Мичигену. Испитаници су имали задатак да одговоре на 33 питања о поремећајима гласа заокруживањем једног од три понуђена одговора (тачно, не знам и није тачно). Осим Упитника о вокалној хигијени испитаници су попуњавали и упитник о социодемографским особинама личности (пол, старост и пушачки статус).

За анализу добијених резултата примењен је метод неексперименталног истраживања на основу узорка – анкетирање испитаника. Како би се добијени резултати могли у највећој мери апроксимирати на скуп, формиран је репрезентативни узорак према својствима значајним за спроведено истраживање. Поузданост Упитника процењена Кромбаховим α коефицијентом, може се сматрати задовољавајућом ($\alpha=0,71$). У наредном делу рада биће представљене истраживачке хипотезе са приказом зависних и независних варијабли које су у процесу истраживања коришћене како би се успостављањем везе између њих постављене хипотезе потврдиле или одбациле. Контролне варијабле су пол (мушки/женски), старост (<25 година; 25–35 година; 35–50 година; >50 година) и пушачки статус (пушач/непушач).

Обрада података

Програми који су коришћени за статистичку обраду података су Microsoft Excell 2011 и IBM SPSS Statistics Data 21. За испитивање значајности разлика коришћене су мере инференцијалне статистике – t-тест за независне узорке (за варијабле са два нивоа) и једнофакторска анализа варијансе (ANOVA) – за варијабле са три и више нивоа.

Резултати истраживања са дискусијом

Информисаност испитаника о поремећајима гласа у односу на пол, старост и пушачки статус испитаника

Применом t-теста за независне узорке добијене су статистички значајне разлике ($p < 0,01$) између испитаника мушког и женског пола на варијабли информисаност о поремећајима гласа ($t = -3,901$; $df = 595$; $p = 0,000$). Жене ($AS = 18,93$) информисаније су о поремећајима гласа у односу мушкарце ($AS = 17,34$).

Табела 2

Приказ групне статистике и t теста према полу испитаника

Варијабла	Пол	N	AS	SD	SG	t-test	df	p
Информисаност о поремећајима гласа	Мушки	178	17,34	5,185	0,291	-4.114	745	0.000**
	Женски	197	18,93	5,253	0,253			

** $p < 0,01$

Други задатак овог истраживања био је да се испита информисаност испитаника о поремећајима гласа у односу на старост испитаника. Истраживање је показало да су добијене статистички значајне разлике ($p < 0,01$) између испитаника различите старосне доби ($F = 21,883$; $df = 3$; $p = 0,000$).

Табела 3

Приказ групне статистике и F теста према старосној доби испитаника

Варијабла	Године старости	N	AS	SD	SG	F test	df	p
Информисаност о поремећајима гласа	<25	103	15,92	4,761	0,316	21,902	3	0,000**
	25-35	155	19,21	5,349	0,319			
	35-50	94	19,02	5,077	0,396			
	>50	23	20,01	4,973	0,541			

** $p < 0,01$

Како бисмо проверили између којих старосних група постоје статистички значајне разлике у информисаности користили смо *Шефеов post hoc тест* (Табела 4).

Табела 4

Разлике у информисаности о поремећајима гласа у односу на старост – Шефев тест

Узраст		р
<25	25-35	0,000**
	35-50	0,000**
	>50	0,000**
25-35	<25	0,000**
	35-50	0,9897
	>50	0,792
35-50	<25	0,000**
	25-35	0,991
	>50	0,702
>50	<25	0,000**
	25-35	0,791
	35-50	0,701

* $p < 0,05$

** $p < 0,01$

Испитаници млађи од 25 година су статистички значајно мање информисани о поремећајима гласа ($AS=15,92$) од испитаника старости 25–35 година ($AS=19,21$), 35–50 година ($AS=19,02$) и испитаника старијих од 50 година ($AS=20,01$). Између осталих група испитаника не постоје статистичке разлике у нивоу информисаности.

Применом t -теста за независне узорке утврђено је да не постоје статистички значајне разлике ($p > 0,05$) између пушача и непушача на варијабли информисаност о поремећајима гласа ($t=-1,701$; $df=751$; $p=0,90$). Пушачи ($AS=18,03$) и непушачи ($AS=18,63$) подједнако су информисани о поремећајима гласа.

Табела 5

Приказ групне статистике и t теста према пушачком статусу

Варијабла	Група	N	AS	SD	SG	F test	df	p
Информисаност о поремећајима гласа	Пушачи	178	18,03	5,262	0,282	-1,701	751	0,90
	Непушачи	197	18,63	5,284	0,271			

Закључак

Циљ овог истраживања био је да се испита социолошки значај информисаности опште популације о поремећајима гласа као предуслова за процес социјализације који су карактеристични за дату културу, уз широку могућност адаптације на нове животне услове. Такође, циљ је да се испита повезаност социолошког значаја информисаности испитаника о поремећајима гласа са со-

циодемографским карактеристикама који карактеришу појединца у друштвеној заједници у којој се креће и остварује као личност. Резултати овог истраживања показали су да постоје разлике у степену информисаности о поремећајима гласа у општој популацији. Припадници женског пола, старије старосне доби имају развијенију свест о поремећајима гласа и њиховом утицају на квалитет живота јединке у односу на припаднике мушког пола, млађе старосне доби.

С обзиром да су се обрасци социјализације последњих деценија променили, најмлађи чланови друштва имају мање ограничења и већу слободу да се афирмишу. Постављање питања о развоју свести поремећајима гласа последњих година сматра се нужним предусловом за активан и здрав развој личности. Пружање релевантних информација и чињеница о поремећајима гласа може постати саставни део образовања младе јединке с циљем развоја веће свести о поремећајима гласа и свођења на минимум или елиминисања ситуација вокалне злоупотребе гласа.

Допринос ове студије огледа се у пружању информација о развоју свести опште популације о поремећајима гласа, а све у циљу обезбеђивања различитих програма едукације о овој све актуелнијој теми у друштву. На овај начин креатори друштвене политике и практичари друштвеног развоја разумеју лепезу релевантних фактора и могућих међусобних утицаја у процесима друштвеног развоја у циљу унапређења квалитета живота појединаца и друштва.

Литература

- Aditi, B., Nabell, S., Djakasaputra, A., Haryani, S., & Nasib, N. (2022). The Trigger For Falling Loyalty Originating From Public Relations And Customer Values And Satisfaction. *International Journal Of Artificial Intelligence Research*, 6(1.1). <https://doi.org/10.29099/ijair.v6i1.1.466>
- Boominathan, P., Rajendran, A., Nagarajan, R., Seethapathy, J., & Gnanasekar, M. (2008). Vocal abuse and vocal hygiene practices among different level professional voice users in India: a survey. *Asia pacific journal of speech, language and Hearing*, 11(1), 47–53.
- Chen, S. H., Chiang, S., Chung, Y., Hsiao, L., & Tzu-Yu, H. (2010). Risk factors and effects of voice problems for teachers. *Journal of Voice*, 24(2), 183–90. <https://doi.org/10.1016/j.jvoice.2008.07.008>
- Franco, R. A. Andrus, G. J. (2007) Common diagnoses and treatments in professional voice users. *Otolaryngologic Clinics North America*, 40(5), 1025–61. <https://doi.org/10.1016/j.otc.2007.05.008>
- Lira Luce, F., Teggi, R., Ramella, B., Biafora, M., Girasoli, L., Calori, G., Borroni, S., Proto, E., & Bussi, M. (2014). Voice disorders in primary school teachers. *Acta otorhinolaryngologica Italica: organo ufficiale della Societa italiana di otorinolaringologia e chirurgia cervico-facciale*, 34(6), 412–418.
- Petrović-Lazić, B., i Kosanović, R. (2008). *Vokalna rehabilitacija glasa*. Nova naučna.
- Petrović-Lazić, M. (2015). *Poremećaji glasa kod vokalnih profesionalaca*. Nova naučna.

- Petrović-Lazić, M. i Kulić, M. (2014). *Biološki aspekti komunikacije kod laringektomiranih bolesnika*. Medicinski fakultet Foča.
- Petrović-Lazić, M., Babac, S., i Vasić, M. (2012). *Rezonatori glasa*. Nova naučna.
- Rantala, L., Vilkmann, E., & Bloigu, R. (2002). Voice changes during work: subjective complaints and objective measurements for female primary and secondary schoolteachers. *Journal of Voice*, 14(3), 344–355. [https://doi.org/10.1016/s0892-1997\(02\)00106-6](https://doi.org/10.1016/s0892-1997(02)00106-6)
- Speyer, R. (2008). "Effects of Voice Therapy: A Systematic Review". *Journal of Voice*, 22(5), 565–580. <https://doi.org/10.1016/j.jvoice.2006.10.005>
- Van Houtte, E., Claeys, S., Wuyts, F., & Van Lierde, K. (2011). The impact of voice disorders among teachers: vocal complaints, treatment-seeking behavior, knowledge of vocal care, and voice-related absenteeism. *Journal of Voice*, 15(5), 570–575. <https://doi.org/10.1016/j.jvoice.2010.04.008>
- Zeine, L., & Waltar, K. L. (2002). The voice and its care: survey findings from actors' perspectives. *Journal of voice: official journal of the Voice Foundation*, 16(2), 229–243. [https://doi.org/10.1016/s0892-1997\(02\)00092-9](https://doi.org/10.1016/s0892-1997(02)00092-9)

Социолошки значај информисаности опште популације о поремећајима гласа

Мирјана Петровић-Лазих, Ивана Илић Савих

Одељење за Логопедију, Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију,
Универзитет у Београду, Србија

Сажетак

Социјализација је концепт који прожима све животне фазе (период детињства, младости и старости). Означава интернализацију вредносних оријентација, норми и симболичких значења, као и стицање друштвених и практичних вештина социјалним учењем и обуком. Најбитнији елемент социјализације је говор. Циљ овог истраживања био је да се испита социолошки значај информисаности опште популације о поремећајима гласа као предуслова за процес социјализације који су карактеристични за дату културу, уз широку могућност адаптације на нове животне услове. У истраживању је коришћен Упитник о вокалној хигијени преузет из „Показатеља квалитета живота у вези са гласом”. Резултати овог истраживања показали су да постоје разлике у степену информисаности о поремећајима гласа у општој популацији. Припадници женског пола, старије старосне доби имају развијенију свест о поремећајима гласа и њиховом утицају на квалитет живота јединке у односу на припаднике мушког пола, млађе старосне доби. Постављам питања о развоју свести о поремећајима гласа последњих година сматра се нужним предусловом за активан и здрав развој личности. Допринос ове студије огледа се у пружању информација о развоју свести опште популације о поремећајима гласа, а све у циљу обезбеђивања различитих програма едукације о

овој све актуелнијој теми у друштву. На овај начин креатори друштвене политике и практичари друштвеног развоја разумеју лепезу релевантних фактора и могућих међусобних утицаја у процесима друштвеног развоја у циљу унапређења квалитета живота појединаца и друштва.

Кључне речи: социолошки значај информисаности, квалитет живота појединца, говор и глас, поремећаји гласа, вокална хигијена

RECEIVED: 17.03.2023.

REVISION RECEIVED: 05.04.2024.

ACCEPTED: 07.04.2024.

ivana.ilic558@gmail.com

carica@rcub.bg.ac.rs